

sentialis, tamen hæc etiam discretio sine fundamento fieret, quia si hæc perfectio reperitur in angelico ordine, non provenit ex speciali aliqua differentia, sed ex simplicitate et immaterialitate illius gradus.

Etiam in Angelis addit suppositum aliquid in re distinctum a natura.

9. Nihilominus dicendum est, etiam in Angelis distingui ex natura rei personalitatem a natura singulari et individua. Hæc est communior sententia Theologorum, tum in 2, d. 3, ubi tribuunt Angelis compositionem ex natura et supposito, tum etiam in 3, d. 2, ubi docent, potuisse Verbum assumere naturam angelicam, in quo supponunt distinctionem naturæ a supposito in Angelis, juxta superius dicta contra Durandum, quæ statim confirmabimus. Unde necesse est ut D. Thomas in eadem sit sententia; nam 3 p., q. 4, art. 1, ad 3, concedit naturam angelicam esse assumptibilem a Verbo, posseque ita per unionem hypostaticam præveniri, ut propria careat personalitate. Quod autem dicit Ferrariensis, 4 cont. Gent., c. 55, posse hoc esse verum etiam sine distinctione naturæ a persona, est inintelligibile, et aperte incidit in opinionem Durandi supra impugnata. Nam si natura angelica potuit præveniri, et privari propria personalitate, sine distinctione, ergo et humana natura potuisset præveniri, etiamsi a sua personalitate non distingueretur; ergo ex unione non probatur distinctio ex natura rei, quod Durandus contendit. Rationes autem contra ipsum factæ, sicut contrarium demonstrant in humana natura, ita etiam in angelica. Qui enim intelligi potest, ut angelica natura maneat, et non personalitas, et quod in re non distinguatur, cum hoc sit potissimum signum distinctionis ex natura rei, ut supra etiam est a nobis probatum? Expressius vero docuit illam sententiam D. Thomas, Quodl. 2, art. 4, ubi, licet etiam dicat in Angelis non esse individuationem, quæ sit extra essentiam speciei, ex eo tamen quod in Angelo sunt aliqua accidentia, quæ sunt præter rationem speciei, concludit esse in eo suppositum extra rationem essentiae, atque ita distinctum in re ab ipsa natura. Et eundem discursum indicat, 3 part., quæst. 2, art. 3, ubi ait: *In omnibus rebus in quibus invenitur aliquid quod non pertinet ad rationem speciei, scilicet, accidentia, et principia individuantia, secundum rem differunt natura et suppositum, si-*

cut maxime apparet (inquit) in his quæ sunt ex materia et forma composita; sentit ergo hoc esse commune aliis, maxime tamen in compositis apparere. Unde inferius expresse ait: Et quod est dictum de supposito, intelligendum est de persona in creatura rationali, vel intellectuali. Et quæst. 17, a. 1. expresse ait naturam non prædicari de persona nisi in Deo, in quo non differt quod est, et quo est. Atque ita hanc partem defendunt communiter sectatores D. Thomæ cum Capreolo, in 1, q. 4, quæst. 2, art. 1, concl. 4; et Cajet., citatis locis 3 part., et de Ente et essent. Et est consentanea antiquis Patribus, qui sentiunt proprium esse Dei esse suam deitatem, ut supra vidimus.

10. Ratione non potest, ut opinor, convinci hæc pars, absolute loquendo, quia nec de aliis substantiis creatis existimo potuisse hoc sola ratione probari, nisi mysterium Incarnationis distinctionem hanc nobis declarasset. Unde ex illo sumendum est a posteriori argumentum potissimum supra insinuatam; nam quod fecit Deus in humana natura assumendo illam, potuisset facere in angelica; ergo est eadem distinctio. Antecedens, quamvis expresse revelatum non sit, insinuatam tamen est a Paulo, ad Heb. 2, dicente: *Nusquam Angelos apprehendit*, quod licet interdum, præsertim a Græcis, exponatur de cura seu voluntate redimendi Angelos, quam Deus neque suscepit, neque habuit, tamen de apprehensione per hypostaticam unionem interpretantur multi ex Patribus, neque una expositio alteram excludit; nam perfecta et congrua redemptio includit voluntatem suscipiendi hypostaticè naturam ejusdem ordinis cum redimendis. Supponit ergo Paulus hunc modum redemptionis et assumptionis, etiam in angelica natura fuisse possibilem; ex libera tamen voluntate Dei et gratia, fuisse factum in humana natura, et non in angelica. Præterea ex mysterio facto sumitur valde probabile argumentum, potuisse Deum idem facere in natura perfectiori. Cur enim est hoc negandum divinæ potentiae, cum nulla implicatio contradictionis ostendi possit? Qui enim dixerit illud mysterium implicare in Angelis, quia in eis non reperitur distinctio suppositi a natura, oportet ut sufficienti aliqua ratione hoc assumptum ostendat, quod hactenus factum non est. Præterea ex animarationali separata sumitur non leve indicium; in illa enim distinguitur subsistentia partialis a sua partiali natura; hæc enim de

causa potuit esse in triduo assumpta, sicut revera fuit; ergo eadem ratione credendum est in superioribus spiritibus distingui completam subsistentiam a natura integra et completa.

11. Ratio denique a priori esse videtur, nam hæc distinctio, quam cernimus in humana natura, non oritur ex peculiari conditione aut imperfectione ejus, neque ex compositione materiæ aut formæ; oritur ergo ex generali conditione substantiæ creatæ; est ergo Angelis communis. Prima pars antecedentis est clara, quia nulla proprietas specifica et peculiaris assignari potest in homine, unde illa distinctio oriatur. Secunda pars declaratur primo, quia compositio ex natura et supposito ex se prior est et abstractior quam compositio ex materia et forma. Secundo, quia in ipsa materia secundum se, et in aliqua forma secundum se, prius natura, quam ex ipsis componatur totum, reperitur illa compositio cum proportionem, id est, ex subsistentia et natura partialibus, ut de anima rationali ostensum est; et idem argumentum fieri potest de materia; signum ergo est, compositionem ex natura et supposito esse priorem et independentem a compositione ex materia et forma, et communem rebus simplicibus, atque ita non consequi ad aliam compositionem ex materia et forma. Tertio, quia nulla est ratio cur hæc metaphysica compositio ad illam physicam consequatur, ut magis, respondendo ad difficultates in principio positas, declarabimus.

Possitne esse suppositum creatum in re non distinctum a sua natura.

12. Ut autem a potissima difficultate incipiamus, simulque hanc ipsam rationem expendamus amplius, juxta illam consequenter fatendum est, non posse creari substantiam, in qua suppositum a natura non distinguatur in re ipsa; hoc enim, iudicio meo, recte probat ratio ultima in contrarium facta. Neque enim potest probabili ratione distinctio hæc affirmari in quibusdam Angelis, et negari in aliis; quod si in omnibus creatis admittitur, eadem ratione non poterit rationabile discrimen constitui inter hos et alios creabiles. Ratio autem cur hæc distinctio sit necessaria in omni substantia creata, hæc insinuat a D. Thoma, præsertim in dicto Quodl., et 3 p., quæst. 2, quia nulla est possibilis substantia creata, in qua non sit aliquid extra essentiam speciei; nam, licet in quibusdam sub-

stantiis plura sint extra essentiam quam in aliis, tamen in omnibus reperiuntur aliqua, scilicet, nonnulla accidentia, et ipsum esse existentiae; et ideo (inquit) necesse est in eis distingui suppositum a natura.

13. Difficile autem est vim hujus illationis intelligere, et rationem ejus reddere. Nam si D. Thomas intelligat, hujusmodi accidentia vel existentiam esse id, quo formaliter distinguitur suppositum a natura, vel specifica, vel individuata, falsum est quod assumit, ut de accidentibus paulo antea ostendimus, et de existentia facile colligi potest ex his quæ de illa supra tractavimus, et dicemus apertius sectione sequente. Si vero intelligat non esse quidem accidentia ipsa, quibus suppositum distinguitur a natura, ex illis tamen sumi indicium, quod illa res subsistens, cui immediate conveniunt, aliquid addit supra naturam specificam extra cujus rationem sunt; si hic (inquam) sit sensus, est fortasse per se probabile illud indicium; nam ut tale videtur assumi a D. Thoma sine alia probatione vel declaratione; non caret tamen difficultate illa connexio. Quæ est enim repugnantia in hoc, quod substantia aliqua, quavis per se sit essentialiter subsistens, nihilominus sit capax accidentium? Cum enim subsistentia et potentia, verbi gratia, intelligendi, sint perfectiones valde diversæ, cur, si potentia est accidens, etiam subsistentia esse debet extra naturam vel essentiam rei? Aut cur non potest res aliqua pervenire ad eum gradum perfectionis, in quo per suam essentiam solam habeat vim subsistendi, vim autem operandi non nisi per accidentia? Sicut ipse D. Thomas sentit, materiales naturas substantiales, tam individuationem quam subsistentiam cum existentia et accidentibus habere per aliquid vel aliqua, quæ adduntur ultra naturam specificam; de immaterialibus autem naturis ait habere individuationem sine additione ad speciem, cætera vero per additionem; ergo simili modo posset excogitari alia nobilior natura, quæ per se ex vi essentiae habeat subsistentiam, et nihilominus indigeat accidentibus ad alia multa. Hoc ergo indicium vel argumentum ab accidentibus sumptum, est certe valde obscurum. Multo vero obscurius argumentum est, quod ab existentia sumitur, cum hæc non sit aliquid additum ac supra essentiam actualem, ut supra tractatum est, et consequenter dicendum sit esse aliquid propinquius essentiae, multoque minus distinctum ab illa, quam sit subsistentia.

44. Hæc argumenta ostendunt, discursum illum non esse evidentem, sed ad summum probabilem conjecturam, quam ego hac tantum ratione declarare valeo, quod si essentia substantiæ creatæ tam est imperfecta, ut semper indigeat additamento alterius generis ad suum convenientem statum, majori ratione indigeat aliquo addito vel complemento proprii generis, ut in eo complete sit. Item hinc potest sumere robor argumentum illud, quia si in omni substantia reperitur inferior compositio, quæ est cum accidentibus, multo magis reperietur aliqua realis, quæ substantialis etiam sit. Atque hæc de accidentibus. De existentia vero fortasse ratio facta procedit juxta illam sententiam, quod existentia sit res addita essentiæ. Juxta nostram vero opinionem, potest aliter converti ratio; nam probabile est, omnem substantiam creatam, aliquam compositionem substantialem et realem in re ipsa includere, cum infinite distet a substantiali simplicitate Dei; sed compositio existentia cum essentia non est realis; neque etiam ex genere et differentia; nec superest alia, quæ in rebus immaterialibus, quantumvis perfectis, locum habere possit; ergo verisimile est hanc esse communem omnibus. Aliter etiam possumus ex proprietate existentia creatæ argumentari; nam, licet existentia non sit res distincta, tamen simpliciter non est de essentia creaturæ, quia non habet illam ex se, sed ab alio, et cum essentiali dependentia ab illo; si ergo existentia naturæ creatæ talis est, ut sit essentialiter dependens a Deo ut ab efficiente, probabile etiam est illam ab aliquo pendere, tanquam a sustentante, scilicet, a supposito. Rursus etiam hinc colligere possumus, talem esse omnem creatam naturam substantialem, ut ei non repugnet sustentari a Deo ut a supposito, quia, cum sit imperfecta, omnibus modis, qui imperfectionem non dicunt in Deo, poterit sustentari ab ipso, cum in essentiali conceptu naturæ, aut existentia naturæ ut sic, nihil includatur repugnans huic sustentationi seu suppositioni. Quod addo, ne quis applicet similem rationem ipsi subsistentia creatæ, in qua non procedit, quia ex peculiari intrinseca ratione illi repugnat talis suppositio, eo quod sit ultimus terminus.

45. Atque ita tandem devenimus ad argumentum Theologicum sumptum a posteriori ex mysterio Incarnationis, quia nulla est natura substantialis creabilis, quæ divinæ

personæ in unitatem suppositi uniri non possit; nam rationes supra factæ de Angelis creatis, probant de omnibus, qui creari possunt; ergo nulla est possibilis substantia creatæ, quæ in re non sit separabilis a sua subsistentia, et consequenter nulla est quæ non sit in re distincta ab illa. A priori vero ratio esse videtur, quia essentia substantiæ creatæ ut sic, non consistit in actuali modo per se essendi, sed in aptitudine, id est, in hoc quod sit talis natura, cui talis modus essendi debeat, et ideo talis modus semper est aliquid additum, et in re distinctum a substantiali essentia. Sicut in accidente, quod propriam et distinctam entitatem accidentalem habet, quia essentia ejus non consistit in actuali inhærentia, sed in aptitudinali, ideo actualis inhærentia modus est ex natura rei distinctus ab essentia talis accidentis, nec potest fieri aliquid hujusmodi accidens, in quo modus actualiter inhærendi non sit aliquid diversum ab essentia ejus. Ita ergo philosophandum est de propria natura substantiali respectu modi subsistendi. Quod autem essentialis ratio substantiæ creatæ non consistat in actu, sed aptitudine respectu subsistentia, colligitur a nobis ex omnibus indiciis adductis, et ex mysterio Incarnationis; nam rerum quidditates non possumus nos nisi hoc modo investigare. Et hinc fit etiam verisimile, nullam posse fieri substantiam creatam, quæ non habeat similem naturam, quia nulla fieri potest, quæ non sit univoce substantia cum his quæ facta sunt.

Difficilis D. Thomæ locus tractatur.

46. Ex his responsum fere est ad rationes dubitandi in principio positas. De sensu autem D. Thomæ in illo art. 3, quæst. 3, prima part., probabile est ipsum fuisse locutum de distinctione naturæ communis ab individuo, et non movisse peculiarem quæstionem de identitate divinæ naturæ singularis cum persona, vel quia hoc spectabat ad materiam de Trinitate, vel quia existimavit id satis definitum, ostendendo statim Deum esse essentialiter suum esse, nihilque posse ei accedere. Quia vero in illo articulo concludit Deum esse suam deitatem, negari non potest quin ibi etiam tractet de identitate suppositi vel subsistentis in deitate, et deitatis ipsius. Quomodo autem hanc identitatem colligat ex sola communi ratione substantiæ immaterialis, et consequenter in illa æquiparet omnes substantias non compositas ex materia et forma,

difficilem explicationem habet. Nam quod Cajetanus ibi ait, æquiparare illas non simpliciter, sed in hoc quod in substantiis spiritalibus suppositum et natura non differunt intrinsece, sed extrinsece, cum tamen in materialibus utroque modo differant, hoc (inquam) imprimis non est dictum a D. Thoma, sed additum ab ipso sine fundamento. Deinde non satis fuisset, ut D. Thom. absolute concluderet, Deum esse suam deitatem; prius enim probandum illi fuisset, neque intrinsece, neque extrinsece differre. Præterea falsum etiam est in Angelis non differre intrinsece suppositum et naturam, quia suppositum, ut sic, includit subsistere, non extrinsece, ut Cajetanus ait, sed intrinsece ut formam constituentem ipsum, ut infra ostendam. Denique in hoc nulla potest esse differentia inter materialia et immaterialia supposita creatæ; nam, si subsistere est intrinsecum supposito materiali, etiam immateriali; et si huic est extrinsecum, etiam illi. Quod si Cajetanus intelligat materiale suppositum includere intrinsece principia individuantia, et in hoc differre ab immateriali, ut latius declarat, de Ente et essent., cap. 5, et Ferr., 1 cont. Gent., c. 21, etiam hæc differentia falsa est; nam etiam in Angelis suppositum includit naturam individuam, de quibus in superioribus visum est. Denique, idem Cajetanus, 3 part., quæst. 4, art. 2, etiam in Angelis dicit suppositum intrinsece distingui a natura, et ad hunc locum D. Thom. nihil respondet, nisi quod nondum tractaverat mysterium Trinitatis et Incarnationis, et ideo non plene pertractavit distinctionem suppositi ab individua natura in rebus materialibus.

47. Videtur ergo mihi D. Thomas reliquisse illo loco inchoatum discursum, quem tertia parte complevit, et clarius in illo Quodlibeto declaravit. Supponit enim distinctionem suppositi a natura colligendam a nobis esse, ex eo quod singularis substantia aliquid addat ultra naturam specificam, extrinsecum illi, sive hoc sit principium individuans, sive accidens aliquod. Et deinde excludit a Deo principia individuantia, quæ sint extra essentiam Dei, et quoad hoc videtur æquiparare illi omnes substantias immateriales, et similiter quoad hoc seu ex hac parte, negat distinctionem naturæ et personæ in Angelis. Quia vero manifestum est, et statim etiam erat ab ipso probandum, in Deo non esse accidentia, ideo immediate concludit, Deum

esse suam deitatem, quod de aliis substantiis immaterialibus ibi non dixit; in aliis vero locis addidit, quia in Angelis saltem sunt accidentia extra specificam naturam, ideo in eis distingui suppositum a natura. Et hæc sane est mens ejus, in qua illud solum difficile est, quod de individuatione substantiarum creatarum immaterialium dicitur; sed de illa re quid verius videatur, in disp. 5 diximus.

Locus Aristotelis in lib. 7 Metaphys. exponitur.

48. Ad Aristotelem, dicendum est illum nunquam tractasse hanc quæstionem, quam nos modo disputamus; nam si alicubi, maxime in dicto loco 7 Metaph., cap. 6 vel 11; ibi autem non tractat hanc quæstionem, ut statim explicabo. Non habuit autem Aristoteles, ut ego opinor, principium aliquod ad distinguendum suppositum a natura singulari; nec nos haberemus illud, nisi mysteriis fidei edocti occasionem habuissemus investigandi illud, et ideo Aristoteles ubique eodem modo loquitur de individua substantia, quidditate ac natura, et de supposito. Nam quæ ex illo adduci solent, *actiones esse suppositorum, non naturarum*, et quod *humanitas non net aut ambulat, sed homo*; aut quod *alia substantia est quidditas, alia hypothesis*; hæc (inquam) et similia non reperiuntur apud Aristotelem his modis, sed 1 Metaph., cap. 1, dixit, *actiones versari circa singularia*, quod exponit, quia medicus non curat hominem nisi per accidens, per se autem Calliam aut Socratem. Et 1 de Anim., text. 64, non de humanitate, sed de anima dicit, quod non net aut ambulat. Denique, 5 Metaph., cap. 8, dividit substantiam, prout significat quidditatem, cujus ratio est definitio, vel prout significat substantialia supposita seu individua; inter significationem autem individua naturæ vel suppositi nunquam distinxit. Quidquid vero ipse in hoc senserit, non refert, quia mysteria fidei, ex quibus hæc disputatio maxime pendet, ignoravit. Quod majori ratione de Avicenna, et quocumque alio physico dictum esse intelligatur.

49. In 7 ergo Metaph., cap. 6, tractat Aristoteles quæstionem, *An quod quid est, sit idem cum eo cujus est*; per quod quid est autem intelligit definitionem rei, ut evidenter constat ex cap. 5, et ex cap. 10, 11 et 12, ubi de definitione et partibus ejus late disputat, et præmittit se velle logice de quod

quid est tractare, quia definitio ad logicum suo modo pertinet. Comparat ergo in illo cap. 6, definitionem ad definitum, seu ad rem de qua definitum vel definitio datur. Et in hoc sensu respondet ad quæstionem, in his quæ per se dicuntur, idem esse quod quid est cum eo cuius est; at vero respectu ejus cui per accidens convenit, non esse idem cum illo. Hoc posterius dixit Aristoteles propter concreta accidentium, quæ materialiter sumi solent pro ipsis subjectis seu suppositis, respectu quorum non est idem quod quid est accidentis, cum eo cuius est; album enim accipitur pro homine albo, verbi gratia, et de illo dicitur quod quid est albi, et tamen quod quid est albi non est idem cum homine; vel, e converso, quod quid est hominis albi est ipsum quod quid est hominis, et tamen non est omnino idem quod homo albus; nam homo albus aliquid amplius includit. Et hoc quidem est per se manifestum, quanquam, proprie loquendo, quod quid est albi non potest dici esse quod quid est hominis, licet de illo denominative dicatur. Neque homo albus, quatenus est ens per accidens, habet proprie quod quid est, nisi etiam per accidens, nam quidditas hominis valde per accidens comparatur ad hominem album ut sic. Unde, comparando proprie et per se, quod quid est, ad id cuius est, in universum verum est esse idem, sive definitum sit substantia, sive accidens, ut late ibi prosequitur Philosophus, et est satis per se notum. Quia vero definitio datur de specie et non de individuis, ideo addidit Aristoteles, quod quid est non solum esse idem cum eo cuius est, sed etiam non esse separatum a rebus singularibus, de quarum essentia existit, quod late prosequitur contra Platonem per sequentia capita.

20. In fine vero capituli 11, iterum attingit, et in summam redigit hanc comparisonem de quod quid est cum eo cuius est; unde non est dubium quin eodem sensu de quod quid est, loquatur. Addit vero ibi unum, quod superiori loco prætermiserat, scilicet, in primis substantiis, quod quid est esse idem cum eo cuius est; in iis vero quæ habent materiam, non esse idem; per primas autem substantias intelligit ibi D. Thomas substantias spirituales. Et favet huic expositioni, quod videtur illas distinguere a substantiis constantibus materia. Et juxta hanc interpretationem non limitat Aristoteles superiorem doctrinam, sed amplificat illam; dixerat etiam quod quid est

ita esse idem cum eo cuius est, ut non sit separatum a rebus individuis, de quarum essentia est, sed in ipsis sit; hic vero addit, aliter esse in immaterialibus, et aliter in habentibus materiam; nam in illis ita est in ipsis, ut sit omnino idem cum ipsis individuis, ita ut individua nihil addant supra ipsum quod quid est; in materialibus autem individuis ita est, ut tamen ipsa individua aliquid addant, scilicet, materiam signatam. Ex qua interpretatione, non sequitur Aristotelem aliquid egisse de distinctione naturæ et suppositi, prout nos loquimur, sed ad summum de distinctione naturæ specificæ et individua.

21. At vero juxta doctrinam superius traditam, disput. 5, sect. 2, num. 21 et 36, nulla est hæc differentia inter materialia et immaterialia quoad distinctionem individui. Neque hæc interpretatio Aristotelis est necessaria, quia per primas substantias non intelligit substantias immateriales, sed vel ideas Platonis, vel nudas essentias rerum prout specificè concipiuntur. Et hoc explicuit ipse Aristoteles, cum dixit: *Dico autem primam, quæ non dicitur per aliud in alio esse, ut in subjecto, vel materia, id est, quæ non dicitur talis per hoc, quod ratio communis in ipso sit ut in subjecto vel individuo, sicut Petrus dicitur homo, sed per sese ac præcise, sicut homo est homo.* Respectus ergo hujus primæ substantiæ, seu primi definiti, quod quid est, est omnino idem cum eo cuius est, ita ut nihil ei addat etiam secundum rationem. At vero si comparatur quod quid est ad id cuius est, prout est in materia signata et particulari (ita enim in eo capite sæpissime utitur nomine materiæ, ut ipse D. Thomas exponit), hoc (inquam) modo, licet quod quid est non sit separatum ab eo cuius est, ut supra dixerat, non est tamen ita idem, quin individuum aliquid addat supra speciem. Loquitur autem specialiter de rebus materialibus, quia de his solis sermonem facit in toto illo libro. Nisi velimus per materiam intelligere quamcumque individuum entitatem, quæ non est de formali conceptu speciei, et quasi materialiter ad illam comparatur, ut Alex. Alens. et Scotus exposuerunt.

22. Aliud testimonium Aristotelis, ex 3 de Anima, in superioribus tractatum est; nam ibi etiam non agit Aristoteles de natura et supposito in nostro sensu, sed de quidditate in communi, prout abstrahit ab individuis, et de individuis ipsis. Cætera etiam omnia,

quæ in secundo puncto afferebantur, satis expedita sunt.

SECTIO IV.

Quid sit subsistentia creata, et quomodo ad naturam et suppositum comparetur.

1. Hactenus solum diximus, subsistentiam, quam suppositum creatum addit naturæ, esse aliquid positivum in re ipsa a natura distinctum; superest ut distinctius declarem quid illud sit, et quanta sit hæc distinctio, et qualiter ad naturam et suppositum se habeat.

Tractatur opinio dicens subsistentiam esse ipsam existentiam.

2. Ubi primum occurrit tractanda quarta opinio celebris in hac materia, quæ dixit subsistentiam nihil aliud esse quam existentiam substantialem naturæ creatæ et completæ. Fundamentum hujus opinionis in communi est, quia existentia substantialis essentialiter est subsistentia; ergo illam solam potest addere suppositum naturæ. Antecedens probatur, quia existentia substantialis essentialiter est per se existentia; sed in hoc solo consistit ratio subsistentiæ, ut constat ex communi definitione et conceptu ejus; ergo. Major patet, tum ex communi ratione substantiæ; nam, sicut substantia essentialiter est ens per se, ita existentia substantialis essentialiter est per se existentia; tum etiam quia in hoc solo differt essentialiter existentia substantialis ab existentia accidentali; tum denique quia talis existentia sufficit ad constituendam substantiam completam existentem extra causas, et independentem ab omni subjecto, vel sustentante; ergo illa etiam sufficit ad constituendum suppositum, et supervacaneum est alias entitates multiplicare.

Dicta opinio in duas subdistinguitur.

3. Sunt autem duo modi opinandi in hac eadem sententia, nam quidam dicunt suppositum addere quidem solam existentiam supra naturam, non tamen includere illam intrinsece, sed tantum extrinsece, id est, habitudinem ad illam. Ita opinatur Capreolus, in 3, dist. 6, quæst. 3, art. 3, ad 4 contra secundam conclusionem, ubi non dicit satis aperte, hoc esse, quod addit suppositum naturæ, non esse intrinsecum supposito, ut suppositum est, sed non esse intrinsecum naturæ, neque esse partem suppositi, neque intrare ejus essentiam. Hæc autem valde

sunt diversa; nam, etiamsi subsistentia sit intrinseca forma vel quasi forma constituens suppositum, non est intrinseca naturæ, ut per se constat; et potest in vero sensu dici, quod non sit pars suppositi, nec de essentia ejus absolute, vel ut individuum substantiæ est, ut inferius explicabitur; nihilominus tamen Cajetanus et alii Thomistæ communiter tribuunt Capreolo hanc sententiam in sensu dicto, scilicet, quod existentia non constituit suppositum intrinsece, sed extrinsece, ad eum modum quo objectum constituit potentiam, ut terminus habitudinis potentia ad ipsum. Quem sensum indicat Capreolus in sequentibus verbis, cum ait: *Existentia se habet ad suppositum per modum connotati et importati, quasi dicatur suppositum esse idem quod individuum substantiæ habens per se esse;* et ita sequitur hanc sententiam Javell., 7 Metaph., quæst. 17. Fundamentum esse potest quoad hanc partem, quia, sicut existentia est extra rationem substantiæ seu naturæ, ita et extra rationem suppositi; nam sicut natura, ita et suppositum est indifferens ad existendum et non existendum.

Capreoli et Hervæi opinio de constitutione suppositi per aliquid extrinsecum rejicitur.

4. Merito tamen Cajetanus, Ferrar. et alii Thomistæ rejiciunt sententiam hanc quoad hanc partem, nam est aperta repugnantia dicere, suppositum et naturam distingui a parte rei, et tamen suppositum nihil addere naturæ, quod sit intrinsecum ipsi supposito, sed tantum aliquid extrinsece connotatum. Nam, si in ipsa intrinseca constitutione seu compositione suppositi non includitur esse existentia (de hoc enim est sermo in præsentia), inquiri an in his, quæ intrinsece includit suppositum, seu ex quibus intrinsece constituitur, includatur aliquid, quod in intrinsecam constitutionem naturæ non ingrediatur. Nam si hoc affirmetur, de hoc inquirimus quid illud sit, nam illud est per quod intrinsece et formaliter distinguitur suppositum a natura, et non esse existentia, quod utrique est extrinsecum, juxta hanc sententiam, et respectu utriusque potest considerari ut terminus habitudinis, ut jam dicam. Si vero negetur aliquid includi intrinsece in supposito, quod non includatur intrinsece in natura, vel e converso, aperte sequitur non distingui hæc duo in re ipsa; quia si distinguuntur, maxime ut includens et

Inclusum; at nihil amplius includit unum quam aliud; ergo neque illo modo distinguuntur. Dices, hoc discursu recte probari non distingui intrinsece naturam et suppositum, nihilominus tamen distingui extrinsece. Sed qui potest intelligi distinctio in sola re extrinseca, nisi ratione illius sit etiam distinctio in aliquo intrinseco? Nam distinctio in hoc immediate consistit, quod unum non sit aliud; et ideo necessario requirit ut extrema realia, quæ in re distinguuntur, ita se habeant, ut unumquodque aliquid rei intrinsece in seipso habeat quod non habet aliud; unde distinctio per extrinseca semper immediate est per aliquid intrinsecum. Ut, verbi gratia, si visus et auditus distinguuntur per colorem et sonum extrinsece, necesse est ut intrinsece distinguantur realiter in entitatibus, quæ respiciunt colores vel sonos.

5. Dices ita esse in præsentia, nam suppositum distinguitur a natura per habitudinem ad existentiam substantialem; nam suppositum est cui debetur esse, natura vero non ita. Sed vel hæc tantum est distinctio rationis, vel redit idem argumentum. Et imprimis id quod dicitur de habitudine ad esse, quod conveniat supposito, et non naturæ, non est absolute verum, aut limitandum est et declarandum; nam, ut supra ostendi, omnis essentia realis habet quod sit hujusmodi, per existentiam vel actu, vel aptitudine, juxta statum in quo fuerit, actu, scilicet, vel potentia; igitur natura vel essentia realis etiam dicit habitudinem ad esse reale; solum ergo differunt quoad hoc suppositum, et natura, quod natura est quasi principium quo existentia, suppositum autem est id quod proprie existit. De qua differentia inquirendum restat, an suppositum præter existentiam includat aliquid in re distinctum a natura, ratione cujus dicitur esse proprie capax existentia ut quod, cum natura tantum sit ut quo, vel nihil hujusmodi includat. Nam si dicatur primum, declarandum restat quid sit illud quod suppositum addit, nam illud est prius ipsa existentia, et proprium ac intrinsecum constitutum suppositi, distinguens illud a natura. Si vero dicatur secundum, plane sequitur, naturam, et suppositum, solum ex modo significandi et concipiendi distinguuntur ut quo et ut quod in ordine ad esse; quia nihil amplius in re unum quam alterum includit, ut ita concipiuntur vel nominentur; ergo illa distinctio non est in re, sed per rationem conficitur. Sicut etiam Deus et deitas

conciipiuntur, et significantur ut quod et ut quo, et tamen sola ratione distinguuntur; quia in re nihil est de ratione aut conceptu Dei, quod in ipsa deitate formaliter non includatur.

6. Et declaratur tandem ex mysterio Incarnationis, nam secundum fidem, in Christi humanitate non est suppositum creatum, et juxta opinionem Capreoli, quam tractamus, hoc ideo est, quia non habet existentiam creatam; inquiri ergo an præter existentiam desit humanitati aliqua alia entitas, vel realis modus, ratione cujus esset proxime capax existentia creatæ. cum tamen modo non sit; nam, si præter existentiam deest hæc alia entitas, illa est intrinsece constituens suppositum et distinguens a natura; si vero nihil deest præter existentiam, et ex vi ac præcisa carentia illius desinit esse suppositum creatum, sequitur aperte existentiam esse, quæ formaliter constituit creatum suppositum, et consequenter intrinsece et non tantum extrinsece, et distinguere illud a natura. Nam si extrinsece tantum constitueret, ut terminus alicujus habitudinis, separata existentia, maneret in humanitate tota illa habitudo; et consequenter maneret ratio suppositi, quæ per illam intrinsece constituebatur. Diceretur fortasse, suppositum non dicere habitudinem potentialem (ut ita dicam), sed actualem ad ipsum esse; dicit enim naturam, connotando quod actu stet sub suo esse. Sed contra, nam hoc ipsum, scilicet, stare sub suo esse, nihil addit naturæ præter ipsum esse, neque ille ordo seu habitudo actualis, quæ fingitur in natura ad suum esse, sub quo esse dicitur, est aliquid reale in natura præter ipsummet esse, terminans vel actuans illam (omnis relationibus prædicamentibus, quæ nihil ad rem præsentem spectant); ergo revera existentia juxta hanc sententiam non potest dici extrinseca supposito, sed intrinsece constituens illud. Sicut album, verbi gratia, etiam dicit ex parte corporis, quod sit actu sub albedine; et nihilominus quia corpus non habet hanc habitudinem, nisi quatenus informatur albedine, ideo album ut album intrinsece constituitur albedine. Similiter linea terminata dicit conjunctionem actualem lineæ ad punctum terminantem; quia tamen hoc nihil addit ipsi præter punctum actu conjunctum, ideo, licet punctus terminans non sit absolute de ratione lineæ, est tamen intrinsecus lineæ terminatæ ut sic. Igitur, si suppositum dicit naturam, ut terminatam actu per existentiam, quamvis existentia non

sit intrinseca naturæ, erit tamen intrinseca supposito ut suppositum est.

7. Atque hic discursus generaliter concludit contra omnes, qui opinantur suppositum addere aliquid extrinsecum ipsimet supposito, sive illud sit ipsum esse, sive aliquid accidens, ut opinatur Hervæus, Quodlibet. 3, quæst. 6, ubi ait, suppositum in re nihil dicere præter naturam; connotare tamen, quod habeat omnia necessaria, ut sit in rerum natura, sive sit existentia, sive accidentia. Rationes enim factæ in universum probant, id, quod constituit suppositum ut suppositum est, esse intrinsecum illi, nam formaliter, seu quasi formaliter constituit illud. Unde, si suppositum addit supra naturam hoc, quod est habere omnia necessaria ad existendum, hoc ipsum habere, quidquid illud sit, est formale constitutum suppositi, et intrinsecum illi; habere autem esse, nihil aliud est, quam actuari per illud, et habere accidentia, non est aliud quam illis affici seu informari; in quibus effectibus formalibus ipsæ formæ intrinsece includuntur. Hæc ergo opinio et omnes similes eisdem rationibus improbantur, et præterea improbabiler adjungitur hoc quod est habere accidentia, quia hæc omnino sunt extra rationem substantiæ; imo neque habitudo ad illa, vel denominatio ab illis proveniens, potest per se pertinere ad constitutionem completæ substantiæ, quale est suppositum. Unde si cogitatione fingamus (sive id possibile sit, sive impossibile), Deum conservare substantiam completam cum sua existentia substantiali, et cum quocumque alio substantiali modo (si fortasse aliquis necessarius est ad complementum primæ substantiæ), illa esset suppositum, etiamsi non haberet accidentia naturaliter illi necessaria ad existendum. Et e converso, humanitas Christi habet omnia accidentia necessaria ad existendum, et tamen non est persona, solum quia deest illi aliquid aliud substantiale. Igitur habere accidentia nullo modo pertinet ad rationem suppositi; sed ad summum est quid consequens naturaliter. Si autem habere existentiam est id, quod præcise complet rationem suppositi, quodque solum addit suppositum supra naturam, etiam ipsa existentia intrinsece includitur in ratione et constitutione suppositi.

Tractatur alia opinio ponens suppositum intrinsece constitui existentia.

8. Est igitur alius dicendi modus, et po-

test esse quinta principalis opinio in hac materia, existentiam substantialem intrinsece ac formaliter constituere suppositum, et consequenter suppositum nihil aliud addere naturæ præter hujusmodi existentiam. Hæc opinio est frequens nunc inter modernos Theologos, et quidem supposito priori dicto, loquitur consequenter; nam, si existentia sola est, quam suppositum addit naturæ, non potest per illam nisi intrinsece constitui. Item, quia juxta hanc sententiam existentia est substantia ipsa; sed substantia creata intrinsece constituit suppositum creatum, quia suppositum nihil aliud est quam incommunicabiliter subsistens; per substantiam autem creatam intrinsece constituitur aliquid incommunicabiliter subsistens; ergo. Unde, posita hac substantia in natura, impossibile est non poni suppositum, et ablata illa, et manente quocumque alio in natura, impossibile est poni suppositum; ergo hoc est intrinsecum constitutum suppositi. Itaque in hoc optime loquitur hæc sententia.

9. Tamen in eo quod supponit, et in quo cum præcedenti convenit, scilicet, quod existentia substantialis, intrinsece, formaliter et essentialiter sit ipsamet substantia, impugnatur hæc opinio a Cajetano, 3 part., quæst. 4, art. 2, et aliis, qui eum sequuntur, cujus rationes statim latius videbimus tractando ejus sententiam. Summa omnium est, quia juxta prædictam sententiam cogitatur natura tanquam immediatum subjectum susceptivum existentia, et existentia ponitur ut actus immediatus naturæ; suppositum autem ponitur ut quid immediate resultans ex esse, et essentia substantiali. Item juxta illam opinionem confunditur in substantiis completis compositio ex natura et supposito cum compositione ex esse et essentia. Hæc autem falsa videntur, quia natura non est proximum susceptivum existentia, sed suppositum, juxta sententiam D. Thomæ, 3 part., quæst. 17, art. 2, in corpore, et ad 1. Et ideo (juxta ejusdem doctrinam) solum suppositum est principium operationis, terminus generationis vel nativitatis, subjectum filiationis, et similia; ergo existentia non est actus immediatus naturæ, nec natura est proximum susceptivum existentia, sed inter casus mediat substantia, quæ cum natura constituit proximum susceptivum existentia.

10. Nihilominus, si vera esset sententia in qua omnes isti auctores conveniunt, quod existentia est res realiter ab essentia distinc-